

LA MARGINEA ISTORIEI ARTEI: DESCOPERINDU-L PE IONESCU DORU, PICTOR FAVORIT AL COLECȚIEI N. MINOVICI

Mădălina Manolache¹

Abstract: This paper represents a first attempt to recover a part of a Romanian painter's activity, whose creation has been forgotten by the art history. Ionescu Doru, the best represented artist of the N. Minovici painting collection, was a member of many artistic societies with innovative goals. The artist, previously mobilized during the World War I, took part in collective attempts of creating the national Romanian art. After the World War II, Ionescu Doru failed to assert himself as an artist, as his work was no longer in tune with the exigencies of the artistic atmosphere. Despite the loss of interest in the painter's creation, analyzing his works can lead to a better understanding of the „N. Minovici” Folk Art Museum collection, presented in the national cultural context – that of the beginning of the last century.

Keywords: Ionescu Doru, Romanian collectionism, Romanian painting, First World War, Dr. Nicolae Minovici, national art.

Răsfoind albumul fotografic al „Muzeului de Artă Națională Prof. Dr. N. Minovici”, ce cuprinde imagini de epocă ale sălilor de expunere așa cum se prezentau în timpul directoratului lui N. Minovici, se poate contura o înțelegere asupra naturii complexe a colecției sale. Aceste fotografii reprezintă astăzi o mărturie importantă pentru înțelegerea actului de colecționism al medicului influențat de cultura națională de la început de secol XX, dar și pentru gândirea care a fundamentat criteriile de expunere. Imaginile prezintă, de asemenea, colecția Minovici fără adaosurile și schimbările survenite ulterior, în timpul directoratului lui Dumitru Furnică Minovici, sau a intervenției unui nou regim politic, cu ideologii care impuneau o anumită cenzură (de pildă, îndepărtarea fotografiilor care o reprezentau pe Principesa Maria, viitoarea Regină a României). Pictura ocupă un loc semnificativ în cadrul expunerii originale care a suferit, în timp, felurite schimbări.

Acest articol vizează, pe de o parte, o încercare de a contura biografia artistică a pictorului Gheorghe Ionescu Doru, iar pe de altă parte, de a înțelege natura relației sale cu medicul legist Nicolae Minovici. Motivația din spatele acestei investigații constă, în primul rând, în necesitatea de a cerceta întreaga colecție a medicului și, implicit, a colecției de pictură. În al doilea rând, țelul lucrării constă în încercarea de a înțelege activitatea pictorului Ionescu Doru, pentru a putea căpăta o viziune mai clară asupra atmosferei artistice de la începutul secolului trecut și de a poziționa colecția lui Minovici în acest context cultural. Fiind, așa cum voi arăta, „favoritul” colecției Minovici, este absolut necesară o încercare de a trasa o

1. **Manolache Mădălina-Ioana** este muzeograf în cadrul Muzeului de Artă Populară „Prof. Dr. Nicolae Minovici”, Muzeul Municipiului București; *manolachemadalinaa@gmail.com*.

Fig. 1. Ionescu Doru, *Bazar Balcic*, 1916. O lucrare de la începutul carierei?
Colecția Muzeului de Artă Populară Dr. Nicolae Minovici

biografie artistică a lui Ionescu Doru. Niciun alt articol nu a fost dedicat pictorului în scrieri recente, nicio monografie nu e deocamdată cunoscută, chiar dacă câteva menționări din cronicile artistice publicate în timpul vieții sale nu îl socoteau drept un pictor cu rezultate întocmai mediocre. Ionescu Doru este azi un artist despre care nu se cunosc prea multe informații, un anonim pentru mulți, un pictor pierdut în istorie. De ce a dispărut interesul pentru acest pictor?

Favoritul colecției...

Ionescu Doru se distinge drept „favoritul” colecției de pictură a medicului legist N. Minovici prin numărul lucrărilor sale, care domină în raport cantitativ lucrările celorlalți pictori. În cele douăzeci și nouă de pânze, pictorul a abordat cu precădere peisajul, case la țară, case abandonate și biserici, nefiind interesat de figura umană. Tematica lucrărilor sale a fost în mod cert influențată de opera grigoresciană, de unde provine și tehnica în stil impresionist, la modă în epocă, folosită uneori fără substanță (Deac, 1976, p. 19), la care a adăugat un oarecare sentiment de gravitate. Printre pânzele artistului mai menționăm și naturi statice cu flori, al căror număr este însă unul redus. Fiind cel mai bine reprezentat artist din restrânsa colecție de pictură impresionistă a medicului Minovici, avem oportunitatea de a analiza o bună parte din opera sa. Răsfoind albumul muzeului, dăruit de Nicolae Minovici odată cu donația colecției și imobilului, putem identifica toate lucrările lui Ionescu Doru expuse în *Salon* și în *Dormitor*. Una dintre dificultățile pe care le-am întâlnit în cadrul studiului este datarea lucrărilor. Lucrările au fost în mod cert achiziționate de medicul legist până în anul 1937, când colecția a fost donată municipalității bucureștene, așa cum reiese din actul de donație publicat întâia oară de Adrian Majuru (Majuru, 2017, p. 128). Deși nicio lucrare nu prezintă datare, fiind doar semnate de pictor, conform fișelor de conservare din arhiva muzeului,

se pare că cel puțin două lucrări prezintă pe verso datarea 1916 (Fig. 1). E foarte posibil ca Minovici să fi urmărit parcursul artistic al tânărului, existând totodată probabilitatea ca lucrările artistului să fi fost achiziționate de medic din expozițiile artistului.

Conturând activitatea artistică a pictorului Ionescu Doru

O primă încercare de a contura profilul artistic al pictorului Ionescu Doru ne dezvăluie un personaj angajat în slujba contribuirii la formarea unei arte noi, în conflict cu vechea tradiție academicizantă, romantică, a artiștilor de secol XIX. Doru a făcut parte din mai multe grupări artistice care activau la începutul secolului trecut, și anume: *Cenacul idealist*, *Societatea „Arta română”* și asociația *Salonul de toamnă*, și chiar din grupul de artiști reuiniți în cadrul atelierului de olărie „Troita”. Iată o scurtă trecere în revistă a grupărilor cât și a activității artistului în cadrul acestora.

Cenacul idealist – debutul

O parte din proaspeții absolvenți ai Școlii de Arte Frumoase din București, pregătiți de G. D. Mirea, fondau propria lor grupare, ca reacție la adresa refuzurilor constante ale *Tinerimii artistice* sau *Cercului artistic* de a le expune lucrările (Oprea, 1969, p. 69). Presa vremii semnală în termeni cinici apariția societății: *mai mulți tineri artiști pe care vârtejul împrejurărilor de azi i-a readus în patrie, au adus gânduri bune din străinătate, unde au fost să-și desăvârșească cu învățătură talentele. Debutanți glorioși în viața artistică din Franța, Italia sau Germania, lăsând impresii minunate de artiști români în țările de unde s-au reîntors, lor li se pare că aci, în Capitala noastră, se face prea multă negustorie cu arta, se lucrează prea mult în vederea unui câștig mai numai material. S-au strâns deci cu toții, în atelierul sculptorului Severin din parcul Carol și acolo, în atmosfera leneșă a unui ceai artistico-literar, au pus la cale Cenacul idealist* (Iliescu, octombrie 1915, p. 6). Prima expoziție a fost organizată în decembrie 1915 și a constat în expunerea de lucrări de pictură, grafică, sculptură, dar și de broderii realizate după picturi și obiecte de mobilier (Oprea, 1969, p. 70). Vernisajul, care a fost onorat de prezența Regelui Carol I și a Reginei Elisabeta, a fost descris laudativ: *impresia primă e originalitatea orânduirii: o dezordine măiastră, estetică, un interior artistic de boem cu amestecuri de sculpturi și pânze într-o rânduială cu totul deosebită de aceea a expozițiilor artistice de până acum* (Iliescu, noiembrie 1915, p. 5). Ionescu Doru, a cărui lucrare, *Singurătate*, a fost achiziționată de colecționarul Anastase Simu, se număra printre expozanții-fondatori (Oprea, 1969, p. 70). Din presă aflăm că a expus *Case la Turtucaia, O mahala din București, Apus de soare, Pe înserate, Toamnă, Dunărea la Turtucaia*, etc. Acest artist se remarcă prin ceruri profunde, colorit frumos și vigoare în execuție. *Peisajele lui trăiesc aievea ceea ce denotă o sinceră interpretare a naturii, consemna un cronicar* (Iliescu, noiembrie 1915, p. 5). În *L'Indépendance Roumaine*, Grigore Ioan Olimp remarcă: *în încercările sale ușor timide, o stranie forță pe care o reține încă, pentru că nu știe în ce direcție să îi dea frâu liber, însă (...) tânărul pictor, când va căpăta deplină încredere în el însuși, va ști să ofere opere magistral tratate și intens concepute; deja o originalitate foarte interesantă se afirmă în primele sale încercări*²

2. Textul original: ... dans ses essais un peu timides, un étrange force qu'il contient encore parce qu'il ne sait pas au juste dans quelle voie il devra lui donner libre cours, mai je suis certain que ce jeune peintre,

(Olimp, 1915, p. 2). Debutul expozițional timid, dar promițător al tânărului artist a fost primit așadar pozitiv în presă; se remarcă, de altfel, interesul pentru peisaj și reprezentarea caselor de la țară, pe care îl va cultiva și în viitor. Deși o următoare expoziție a *Cenacului idealist* fusese plănuită pentru anul următor, izbucnirea războiului a spulberat planurile societății, care s-a dizolvat imediat (Oprea, 1969, pp. 69-71).

Spre o artă cu idealuri naționale: Societatea „Arta Română” și olăria de artă românească „Troița”

În 1917, îl regăsim pe Ionescu Doru în mijlocul artiștilor mobilizați de Marele Cartier General la Iași: Ion Jalea, Oscar Han, Aurel Băeșu, Camil Ressu, Ignat Bednarik, Nicolae Dărăscu, Ștefan Dimitrescu, Remus Troteanu etc. (Brezianu, 1964, p. 149). Gruparea de artiști mobilizați a pus bazele societății *Arta Română* în 1918, publicând ulterior, în revista *Luceafărul*, un text programatic, în care atrag atenția următoarele țeluri: *cercetarea izvoadelor de artă națională românească: pictură, sculptură, arhitectură, iconografie, țesături, scoarțe, sculptură în lemn, olărie și tot ce ține de arta decorativă rustică națională, aducându-le la cunoștința generală, prin expozițiuni, publicațiuni, conferințe, lucrări originale sau reproduceri de orice fel. Expozițiile se vor face pe tot cuprinsul țării, în special în Transilvania... spre a se face cunoscute artele noastre plastice și bogăția artei noastre naționale și încurajarea oricărei lucrări de artă națională* (Tăsăuanu, 1919, p.171). Sesizăm, așadar, interesul artiștilor pentru studierea culturii tradiționale românești în toate formele sale și totodată dorința creării unor opere de artă cu specific național românesc.

Prima expoziție a Marelui Cartier General a fost organizată în ianuarie 1917, iar un cronicar lauda minuțiozitatea și perfecționismul lui Ionescu Doru, însă atenționa asupra faptului că *nu lasă destulă libertate de exprimare, centrul de atenție se mută mereu pe toată întinderea tabloului studiat fără gradație, dar cu o exactitate uimitoare* (Ionescu, 2018, p. 31). Cea de-a doua expoziție a artiștilor reuniți sub egida *Societății* - cărora li s-a alăturat și N. Tonitza (Brezianu, 1964, p. 145), - era organizată în 1918 și a beneficiat de un catalog (lipsit însă de ilustrații), în care au fost enumerate lucrările participanților (Ionescu, 2018, p. 35). Ionescu Doru a expus atunci următoarele lucrări: *Gara din Tecuci, Gara din Tg. - Ocna, Ruina bisericii din Tg. - Ocna, Post de comandă, Ruine* (Brezianu, 1964, p. 149). Presa consemna că artistul a produs lucrări în mod *prudent și sincer* (Ionescu, 2018, p. 39). După război, societatea și-a mutat sediul la București, unde a organizat o nouă expoziție în 1919, în sala Arta din str. Franklin, care a beneficiat de un real succes: *pe lângă consecvența prezentare a vieții reale de la orașe și sate, dădeau dovadă fiecare în parte și de o exigență calitativă* (Oprea, 1969, p. 76).

Tot după război, se pare că Ionescu Doru a avut parte de prima sa expoziție personală, undeva în 1919-1920, așa cum nota Vasile Velisaratu, un coleg de generație, ajungând să vândă majoritatea lucrărilor (Velisaratu, 2007, p. 275). Același camarad i-a conturat un portret destul de usturător mai târziu: *El nu a cunoscut evoluția. Toată pictura lui a fost foarte unitară. Culoare multă, pusă cu cuțitul fără nicio disciplină de factură, cu un fel de vervă egală, fără gradații, iar gama*

lorsqu'il aura acquis pleine confiance en lui-même, saura donner des oeuvres magistralement traitées et puissamment conçues; déjà une originalité fort intéressante s'affirme dans ses premiers essais.

de culori care îți rămâne în amintire este un gri colorat. A fost un autodidact spontan, care nu a ieșit din formula cu care a debutat (Ibidem).

Ionescu Doru s-a numărat în perioada interbelică printre artiștii angajați să creeze întâia olărie de artă românească în cadrul unui atelier modern: *După modele de Ressu, Tonitza, Ștefan Dimitrescu, Ionescu-Doru, Troteanu, s-au format vasele de flori, sfeșnicele, farfuriile, ceștile și toate celelalte vase, care s-au decorat apoi cu motive lucrate după originalele acelorași pictori* (M.M., 1921, p. 3). Recunoaștem, așadar, o parte din numele celor ce formau grupul *Artei române*, continuându-și astfel țelul de a crea o artă națională. Nu se cunoaște exact aportul creativ al pictorului nostru în cadrul atelierului „Troita”, însă nu este de ignorat faptul că producția artistică a atelierului se înscria încercărilor de a crea o formă de artă națională. Expoziția a avut oarecare succes în rândul publicului, prin rezervarea imediată a majorității pieselor expuse, dintre care enumerăm: *urcioare cu desenuri de Ressu, farfurii pictate de un Troteanu, sfeșnice, servicii de ceai, și vase de toate mărimile, datorite împodobirii unui Ionescu Doru* (Ful, 1921, p.10). Colecția medicului N. Minovici prezintă o cantitate impresionantă de piese marca „Troita”: farfurii, vase, sfeșnice, căni etc., lucrate după modelele artiștilor – întrucât niciun obiect nu prezintă marca sau semnătura lor, precum în alte colecții. Acest fapt ne dovedește atenția medicului către evenimentele culturale din epocă, dar și sprijinul oferit întreprinderilor artistice cu caracter național.

În iarna aceluiași an, Ionescu Doru expunea alături de Pan Ioanid, un alt pictor mult mai slab reprezentat al colecției Minovici, o serie de *ierni friguroase, lucrate într-o pensulă sigură*, pentru care a fost apreciat. Cronica de artă remarca o evoluție: *pare că Doru și-a schimbat ceva din factura lui de altădată. Pensula lui e mai delicată, pasta mai ușoară. Această constatare iese în evidență în tablouri unde pictorul ne înfățișează motivele anotimpurilor calde. Și mai cald pare că e Doru anul acesta! Simți frumusețea apusului de vară, pe când departe umbrele înșelării dispar încetul cu încetul. (...) Ionescu Doru simte cu intensitate frumusețea naturii și o redă cu voluptate în pânzele lui* (Universul literar, 25 decembrie 1921, p. 6). Câteva peisaje de iarnă cu semnătura artistului există și în colecția Minovici, ele nefiind în schimb datate, remarcându-se, totuși, o dozare în ceea ce privește excesul de „pastă” folosit anterior în lucrări (Fig. 2). Laudativ era și comentariul unui alt cronicar, care recunoștea: *... o pictură frumoasă, cuminte și cinstită. E în lucrările d-sale un simț al adevărului necăutat care impune în simplitatea lui cuviincioasă. Dar acolo unde pictorul excelează e, fără îndoială, în peisagiile de iarnă, a căror priveliște rar a avut un atât de meșter cântăreț. Și cu toate că aceste cenușii vederi oferă așa de puțin lucru unei palate pictoricești, d-l Ionescu-Doru știe să brodeze o serie întreagă de lucruri impresionante pe aceleași trei banale motive: un colț de baltă înghețată, un tufăriș și un cer vântat și posac. Asta cere calități deosebite și d-l Ionescu-Doru le are* (Popa, 1921, p. 366).

Asociația Salonul de toamnă (1921-1924)

Probabil că în anul 1921 pictorul a părăsit *Arta Română* pentru a înființa *Salonul de toamnă*, alături de Lucian Grigorescu, George Chirovici, Adam Băltatu și Aurel Băeșu (Oprea, 1969, pp. 83-84) – ultimii trei pictori fiind de altfel reprezentați în colecția Minovici. Prima expoziție, organizată în 1922, a marcat *... un fel de trecere de la anchilozarea naturalist-romantică a Tinerimii Artistice la arta*

Fig. 2. Ionescu Doru, *Peisaj de iarnă*, nedatat, aparținând probabil perioadei interbelice
Colecția Muzeului de Artă Populară Dr. Nicolae Minovici

mai nouă, impresionistă și chiar post-impresionistă de la Arta Română, așa cum consemna S. Maur (Maur, 19 februarie 1922, p. 6). Același cronicar consemna faptul că Ionescu Doru a fost însă slab reprezentat. Cea de-a doua expoziție a *Salonului*, deschisă în octombrie 1922, a fost organizată la galeria *Maison d'Art* din București, însă nu s-a remarcat prin aceleași rezultate deosebite precum anteriorul eveniment (Oprea, 1969, p. 84). În schimb, Ionescu Doru era acum apreciat pentru vizibila reîmprospătare a artei sale: *Surprinzător a progresat domnul Ionescu-Doru, care și-a luminat paleta, și se pune dintr-odată cu pânza Balcicul spre mare, alături de cei mai agreați pictori ai noștri. Influența de modernizare care se simte în toate noile sale lucrări, i-a dat preocupări serioase ce vor schimba, dacă le urmează cursul, tot mersul carierei sale* (Maur, 8 octombrie 1922, p. 3). Un alt cronicar nota: *sunt acolo câteva talente care merită să li se vorbească deschis: Între acestea, însemnăm cu bucurie numele d-lui Ionescu-Doru, în care am văzut altădată o făgăduință, pentru a culege atâția ani pe urmă numai decepții. D. Ionescu-Doru a fost victima ușurinții sale de factură. A găsit o formulă – dacă se poate spune că a găsit-o și câteva clișee, pe care le-a exploatat până la sfârșire. Acum a luat-o de la capăt. Am dori să nu ajungă la altă formulă. Peisajele din Balcic, cu care se prezintă, arată în orice caz dorința de a privi subiectul cu sinceritate și de a-l trata artistic, adică cu inteligența scopului și a mijloacelor. Izbutește să ne dea, tocmai de aceea, lucrări noi, pitorești, construite simplu și solid. Remarcăm îndeosebi „La Cișmea”, „Malul Mării”, „Balcicul spre mare”. Cadrul alb subliniază fericit discreția de bun gust a ansamblului* (Crăciun, 13 septembrie 1922, p. 254). Asociația a dispărut însă rapid, ca urmare a migrării artiștilor către expozițiile *Salonului oficial*, începând cu primăvara anului 1924 (Oprea, 1969, p. 84), unde îl vom găsi și pe I. Doru (Oprea, 2004, pp. 57-58).

Fig. 3. Ionescu Doru, *Casă la țară* (pe verso: „Refugiată”)
Colecția Muzeului de Artă Populară Dr. Nicolae Minovici

În 1926, cronica artistică semnată de H. Blazian era una usturătoare pentru artistul condamnat pentru manierismul creației ancorate în simpla copiere a naturii, în lipsa unei sensibilități mai adânci: *Impregnate de nu știu ce platitudine fotografică, nesigure și cu o atmosferă seacă, peisagiile de-o rară blândețe ale pictorului Ionescu-Doru, ne înduioșează. Înfripări anemic, culori prăfuite și domoale: tablourile acestea nu câștigă nimic din forța absolute a sentimentului. Gravă, dar lipsită de taină, pictura lui nu stăpânește, opera pensulei sale e nulă sub raport psihologic, nerăsufărând puterea și seninătatea adâncurilor spirituale. Contururile severe rup chiar fără gând rotunjimea și căldura formelor, în învălmășeala lor sintetică prea ticluită în justete, și zdrobesc culoarea care se zbate fără scop în aceste frânturi de natură. Arta lui Ionescu Doru e prea ieftină. S-a cochetat îndeajuns cu raza aridă fotografică. Împotmolit în propriile sale scăderi, acest artist care nu știe să diferențieze câtuși de puțin momentele vizuale ale priveliștei în sinonime sufletești exploatând numai pojghița formală a peisajului nu și lăuntru lui, se pierde într-un schelet de manieră picturală de netăgăduit vid artistic. Ionescu-Doru își scrie singur cu cruzime verdictul* (H. Blazian, 1926, p. 6).

Relația pictor-colecționar

Dinamica relației dintre pictor și colecționar rămâne deocamdată greu de stabilit. Este bine-cunoscut faptul că doctorul Minovici a fost, de asemenea, mobilizat de Marele Cartier General, în 1917-1918, cu scopul de a tria și îngriji răniții de război (Ionaid, Angelescu, 1970, p. 123). Biografi fraților Minovici amintesc cum medicul legist nu s-a mulțumit numai cu îngrijirea trupeză, ci a organizat, cu ajutorul artiștilor refugiați, acele minunate serbări artistice în care s-a încheat și mai mult frăția de arme dintre soldații români, francezi și ruși (Ibidem) pentru

Fig. 4. *Salonul* într-o fotografie de epocă, realizată de N. Țătu, Fototehnica Colecția Muzeului de Artă Populară Dr. Nicolae Minovici

ridicarea moralului soldaților și al refugiaților. A fost legată relația colecționar-pictor în timpul Primului Război Mondial? Conform fișelor de conservare din arhiva muzeului, așa cum am amintit mai sus, se pare că două dintre lucrări au fost date, prin inscripționarea pe versoul tabloului, cu anul 1916. Nu e clar dacă restul lucrărilor au fost date de pictor pe verso, ele fiind restaurate și înrămate, fapt care împiedică deocamdată dobândirea mai multor informații. Judecând însă după datarea lucrărilor din colecție, reiese că relația colecționar-artist putea exista dinaintea anilor de război, o parte din lucrări aparținând așadar cu precădere debutului. Nu există dovezi clare care să ateste faptul că Minovici ar fi vizitat expozițiile organizate de Marele Cartier General, însă nu excludem această ipoteză.

O lucrare atribuită lui Ionescu Doru prezintă pe verso inscripția „Refugiată”, urmată mai jos de alte două cuvinte indescifrabile și de cuvântul „front” (Fig. 3). În lucrarea de mici dimensiuni este reprezentată o casă părăsită în fața căreia se poate identifica o figură umană – figura refugiatei; alte două lucrări cu titlul *Casă părăsită* prezintă un tratament similar, fiind realizate în ulei întins cu ajutorul cuțitului, creând un efect păstos, în nuanțe pământii, închise (estetică a primei etape a creației). Există posibilitatea ca aceste trei lucrări să fi fost realizate după demobilizarea artistului, aflat încă în refugiu în Iași.

Alte lucrări din colecția Minovici, semnate de Aurel Vintilescu, date 1917, au fost probabil achiziționate de medic de la expoziția personală a pictorului organizată în Iași în acel an (Petrescu, 2018, p. 16). Vintilescu a surprins momente de tensiune în lucrările *Manifestație în Piața Sfântul Spiridon*, *Piață în Iași* (numită și *Recrutare în Piața Sfântul Spiridon*), respectiv *Noapte în Iași*. Nu în ultimul rând, în vechea expunere din anii 1930, existau câteva sculpturi dispărute azi, care pot

Fig. 5. Ionescu Doru, *Singurătate*, lucrare nedată
Colecția Muzeului de Artă Populară Dr. Nicolae Minovici

proveni din această perioadă a războiului. Așa cum se poate observa în ilustrația 4, în centrul *Salonului* din muzeu era expusă o statuie reprezentând un soldat în mișcare. Pe postamentul pe care a fost așezată se văd mai multe caiete, posibile jurnale de război, care lipsesc azi. În colțul camerei, se mai poate identifica o altă lucrare, ce prezintă un soldat călare căzut. În primul registru de inventar al muzeului existau două sculpturi ce figurau sub denumirile *Statuetă soldat rus*, respectiv *Statuie gips călăreț în ...* (indescifrabil) *de Boambă*, cel din urmă fiind într-adevăr unul dintre artiștii mobilizați în Marele Cartier General (Brezianu, 1964, p. 145). Așadar, înțelegem că Nicolae Minovici a fost preocupat în continuare în timpul Primului Război Mondial de activitatea mai multor artiști, însă acest subiect complex va fi reluat într-un studiu diferit.

În fine, un alt aspect interesant legat de biografia personală a lui Ionescu Doru este descris de același Vasile Velisaratu, care dezvăluia în *Destine de artiști în secolul XX* că pictorul ar fi renunțat la studiile în medicină, fermecat de succesul material al expozițiilor de artă (Velisaratu, 2007, p. 75). A fost oare Nicolae Minovici cel care l-a sprijinit în acest demers? E o întrebare care poate că nu-și va afla răspunsul niciodată. De altfel, amintim că un tânăr Nicolae renunța în trecut la studiile sale de pictură pentru a urma o carieră în medicină, pe urmele fratelui său mai mare, Mina Minovici (Ioanid, Angelescu, 1970, p. 118).

Concluzii

Biografia artistică a favoritului colecției de pictură a medicului legist Nicolae Minovici, deși încă incompletă, ne înfățișează încercările artistului de a se remarca într-un mediu cultural ce promova o artă nouă, care să grăiască poporului

român. Ionescu Doru s-a aflat mereu printre artiști cu țeluri înalte, adunați în cadrul unor societăți artistice aflate în conflict cu tradiții învechite. Chiar dacă nu s-a distins mereu prin lucrările sale, la un nivel la fel de ridicat precum Toniza, Ressu ș.a., angajarea în crearea unei arte naționale reprezintă un episod al creației sale de mare interes, mai ales raportându-ne la natura colecției doctorului Nicolae Minovici, care a înființat cel dintâi muzeu de „artă națională”, e adevărat, din perspectiva amatorului. Privind lucrările sale, marcate, pe de o parte de influența impresionismului grigorescian prin subiectele tratate (case la țară și peisaje), iar pe de altă parte, de noile atitudini privind scopul artei promovate de asociațiile din care a fost membru, înțelegem că activitatea lui Ionescu Doru nu e una ce trebuie ignorată. Deși artistul a fost adesea criticat pentru stagnarea într-o factură de mare ușurință, i s-au recunoscut calități artistice precum sensibilitatea creatoare, sinceritatea, simplitatea și blândețea. O lucrare deosebită din colecția Minovici rămâne *Singurătate* (Fig. 5), care se distinge prin emoția transmisă într-o atmosferă apăsătoare, gravă, proprie multor opere semnate de I. Doru. Complăcut în formule pitorești care l-au apropiat de un epigon grigorescian, pictorul și-a dovedit calitățile de peisagist în câteva lucrări, nereușind însă să producă o operă durabilă pentru posteritate. Totuși, opera sa trebuie înțeleasă în cadrul culturii naționale de început de secol XX, Ionescu încercând să producă o artă a poporului român, atât în pictură cât și în artele aplicate. Cu privire la dispariția acestuia de pe scena artistică și din memoria istoriei artei românești, ne lămurește același vechi camarad, în cuvintele sale emoționante: *după al Doilea Război Mondial s-a simțit izolat, depeizat. Era un alt public... Se întreba ce rost mai are el? Răpus de suferință s-a stins. A fost un suflet delicat, foarte sensibil și un prețios camarad...* (Velisaratu, 2007, p. 275).

BIBLIOGRAFIE:

- ***, „Cronica artistică: Sala Mozart, Ionescu Doru și Pan Ioanid”, în *Universul literar*, nr. 50, 25 decembrie 1921.
- Blazian, H., „Cronica artistică”, în *Adevărul literar*, 21 februarie 1926.
- Brezianu, Barbu, „Gruparea <<Arta Romînă>> (1918-1926)”, în *Studii și cercetări de istoria artei (seria artă plastică)*, nr. 1, 1964.
- Crăciun, Eugen, „Cronică artistică, Salonul de Toamnă”, în *Viața românească, Revistă literară și științifică*, anul XIV, nr. 11, 13 septembrie 1922.
- Crăciun, Eugen, „Salonul de toamnă”, în *Viața românească*, noiembrie 1922.
- Deac, Mircea, *Impresionismul în pictura românească*, București, Editura Meridiane, 1976.
- Ful., „Prima expoziție «Troita»”, în *Dimineața: Adevărul de dimineață*, 27 aprilie 1921.
- Iliescu, L., „Cenaclul idealist, Un salon artistic de toamnă”, în *Universul literar*, 18 octombrie 1915.
- Iliescu, L., „Salonul de toamnă al Cenaclului idealist”, în *Universul literar*, 22 noiembrie 1915.
- Ioanid, Angelescu, *Frații Minovici*, 1970.
- M. M., „Expoziția olăriei de artă românească «Troita»”, în *Adevărul literar și artistic*, 15 mai 1921.
- Majuru, Adrian, *Minovici, O sută de ani de pionierat (1850-1950)*, Editura Muzeului Municipiului București, 2017.
- Maur, S., „A doua expoziție a Salonului de Toamnă”, în *Adevărul literar și artistic*, nr. 98, 8 octombrie 1922.
- Maur, S., „Prima expoziție a Asociației Salonul de toamnă”, în *Adevărul literar și artistic*, 19 februarie 1922.
- Olimp, Grigore Ioan, „Le Cénacle idéaliste”, *L'Indépendance Roumaine*, an XXXVIII, nr.

MUZEUL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI

12236, nov. 30/ dec. 1915.

Oprea, Petre, *Artiști participanți la Saloanele Oficiale de pictură, sculptură, grafică (1924-1944)*, MCC, Direcția pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național a Municipiului București, 2004.

Oprea, Petre, *Societăți artistice Bucureștene*, București, Editura Meridiane, 1969.

Petrescu, Alina; Ionescu, Adrian-Silvan, *Atelier de front*, București, MNAR, 2018.

Popa, Victor Ion, „Cronica artistică, N. Constantinescu, Ionescu-Doru, Pan. Ioanid și Rosenbluth”, în *Sburătorul: Revistă literară, artistică și culturală*, nr. 15, 24 decembrie 1921.

Tăslăuanu, Octavian C., „Arta română”, în *Luceafărul*, nr. 9, 1 mai 1919.

Veliseratu, Vasile, *Destine de artiști în secolul XX*, Academia Română, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2007.